

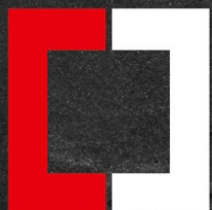
Emil Hruška

Boj o pohraničí

Sudetoněmecký freikorps
v roce 1938

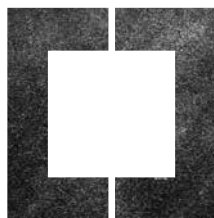
EDICE

MAGNETKA

EDICE

MAGNETKA

E

Emil Hruška

Boj o pohraničí

Sudetoněmecký freikorps
v roce 1938

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Ediční rada edice Magnetka

prof. PhDr. Radek Fukala, Ph.D. (Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem)

doc. PhDr. Jan Halada, CSc. (FSV UK, Institut komunikačních studií)

PhDr. Jan Koura, Ph.D. (FF UK, Ústav světových dějin)

PhDr. Miloslav Martínek, CSc.

Mgr. Jaroslav Kříž, Ph.D. (Městská knihovna Antonína Marka v Turnově)

JUDr. František Čermák

Copyright © Emil Hruška, 2013, 2018, 2024

Cover © Lukáš Tuma, 2024

Photos © archiv autora, Wikimedia Commons, 2024

Czech Edition © Nakladatelství Epocha, Praha 2013,
2018, 2024

ISBN 978-80-278-0203-6 (print)

ISBN 978-80-278-1482-4 (ePub)

ISBN 978-80-278-1483-1 (mobi)

ISBN 978-80-278-1484-8 (pdf)

OBSAH

Pár slov úvodem	9
Přípravy na horký podzim.	10
Psychologická válka proti ČSR	10
Úloha Sudetoněmecké strany.	13
Dobrovolná ochranná služba (FS).	14
Pokus henleinovců o protistátní puč.	18
Stráž obrany státu (SOS).	23
Cheb, 13. září 1938.	24
Henlein ještě v Aši.	29
Aš: Nervozita stoupá	30
Poslední hodiny v Aši a útěk	34
Krize důvěry.	37
Bezradnost a panika	39
Vzniká sudetoněmecký dobrovolnický sbor	43
Podle rozkazu č. 1	48
Páni velitelé.	53
První bojové akce.	59
Zpravodajská služba	61
Další útoky přes hranici	62
Rozkaz č. 6	64
Situace po 21. září 1938.	67
„Svobodný stát Aš“	69
Svědectví JUDr. Karla Vojtěcha.	71
Sudetoněmecká exekutiva.	74

Henleinovci se opevňují	75
Boje u Libé	78
Přicházejí jednotky SS!	79
„Dobyť“ Sorkova.....	83
Zpátky do Aše	86
Willi Brandner a chorvatské Lidice	89
Horký podzim	93
Šluknovský výběžek	98
K. H. Frank versus vicekonzul Stechele	99
S Čechy jednat jako s válečnými zajatci!	101
Mobilizace.....	102
Dílčí bilance freikorpsu	104
„Zelená garda“	106
Od 26. září 1938.....	107
Blíží se tragické finále	111
Po Mnichovu	113
Hitler přijíždí, aneb nádherná nevyslovitelně krásná skutečnost.....	116
Generální zkouška.....	116
„Nastal náš nejhrdější, nejslavnější den...“	119
Jede se dál	125
Pro vás byl národ připraven tasit meč!	127
Konec freikorpsu.....	138
O medaili zvané „Sudetská“	140
Nebyl jen freikorps	142
Brandenburg: Freikorps pokračuje	144
Trestněprávní zodpovědnost členů freikorpsu	145
Data a jejich mezinárodněprávní a vnitropolitický význam	149
Pár slov na závěr	151
Prameny a literatura.....	153

Archivní prameny	153
Periodika	153
Literatura	153
O autorovi	155

PÁR SLOV ÚVODEM

V roce 1938 zanikla Československá republika, později zvaná „první“. Byla roztrhána na kusy a poslední sousto z ní pozřel Hitler v březnu následujícího roku.

Československo, ve druhé polovině třicátých – se specifickou výjimkou Švýcarska – poslední demokratický stát střední a jihovýchodní Evropy, se stalo prvním cílem přímé ozbrojené agrese nacistického Německa. Nacisté proto dali v září 1938 vzniknout protičeskoslovenské teroristické organizaci, nazvané Sudetoněmecký freikorps, tuto organizaci vyzbrojili a řídili její akce dle svých potřeb. Je ale také nutno připomenout pro některého čtenáře možná neznámou skutečnost: už v době před mnichovským diktátem operovaly na československém území pravidelné jednotky SS, které se vedle freikorpsu zúčastnily bojů s obránci republiky.

Československá republika byla podle mezinárodního práva ve válečném stavu s nacistickým Německem už od 17. září 1938, tedy jako první stát na světě! Důvodem byla agrese, již se proti ní Německo dopustilo právě ve dnech, kdy se bojovalo o české pohraničí. Tehdy byly stovky mrtvých a raněných i tisíce ztýraných Čechů a demokratických Němců, ale i Slováků, kteří se nacismu postavili se zbraní v ruce. Jako první v Evropě.

Památce těchto statečných lidí je věnována tato skromná kniha.

PŘÍPRAVY NA HORKÝ PODZIM

Psychologická válka proti ČSR

Dne 12. března 1938 došlo k připojení (anšlusu) Rakouska k Německé říši. Na konci září téhož roku nacisté rozbili Československo a jeho největší zbytek – Čechy a Moravu – okupovali o pár měsíců později. Prvního zářijového dne roku 1939 napadli Polsko, čímž oficiálně začala druhá světová válka.

Postup nacistů jak při přípravách anšlusu Rakouska, tak během odtržení československých pohraničních území v roce 1938 a následném přepadení Polska v roce 1939 měl hodně společného. Byl totiž charakteristický cílevědomým, pracovitým a masivním spolupůsobením politických, vojenských a subverzních nacistických orgánů, institucí a masových médií (nástrojů propagandy) na jedné straně, a fašistických organizací a seskupení v zemích, které byly cílem nacistické agrese, na straně druhé.

Regulační mechanismus vojenské, politické, propagandistické a podvratné diverze, vyvinutý v průběhu těchto tří zásadních nacistických kampaní z let 1938–1939, skončil s rozpoutáním druhé světové války. Při následujících agresích ze strany nacistického Německa už nebyl opakován v dříve realizovaných formách, obsahu a rozsahu.

Příprava nacistické agrese proti Československu však byla – ve srovnání s postupem vůči Rakousku a Polsku – jedinečná.

A to jak svým promyšleným mechanismem kombinace válečné politiky, psychologického vedení války a praktické diverze (tj. špionáže, teroristických a sabotážních akcí), tak využitím nacistického „trojského koně“ *intra muros*: v tomto případě sudetoněmeckého henleinovského hnutí resp. Sudetoněmecké strany.

Dne 28. května 1938 Hitler schválil a o dva dny později podepsal Plán Grün (Zelený). Stálo v něm: „Došel jsem k nezměnitelnému rozhodnutí v dohledné době rozbít Československo vojenským zákrokem. Je věcí politického vedení vyčkat – nebo určit – dobu, která by byla vhodná z hlediska politického a vojenského. Nevyhnutelný vývoj situace v Československu, nebo vůbec jiných událostí v Evropě, jenž by nám nabídl překvapivě příznivou a jedinečnou příležitost, mohl by mě pohnout k včasnému jednání. Správná volba a rozhodné využití příznivého okamžiku jsou nejlepší zárukou úspěchu. Z tohoto důvodu se musí okamžitě začít s přípravami.“

Plán Grün předpokládal, že k 1. říjnu 1938 bude Československo vojensky zlikvidováno. Od 28. září 1938 měla být německá armáda připravena k útoku, přičemž její mobilizace by probíhala postupně, maskována jako rutinní manévry.

Poprvé v historii vojenství a válek byla v rámci Plánu Grün připojena k vojenským pasážím i část o psychologickém vedení války. To předpokládalo, že vláda a obyvatelé Československa budou zastrašeni, síla a vůle země k odporu bude rozdrčena, že ji německá národnostní menšina, v drtivé většině podporující Sudetoněmeckou stranu (SdP), v maximální míře zevnitř oslabí a rozloží.

Ze zahraničněpolitického hlediska mělo být Československo v důsledku koordinovaného působení nacistické psychologické (propagandistické) války natolik izolováno, aby

v okamžiku vojenského napadení stálo proti agresorovi osamoceno. Bez perspektivy.

Pokud šlo o mediální diverzi jako nástroj psychologické války vedené nacisty, říšskoněmecký tisk a rozhlas hrály klíčovou roli jak při eskalaci agresivity henleinovců, tak zastrašováním Československa a ovlivňováním západních mocností.

Tato média byla rovněž hlavním zdrojem šíření psychózy nejistoty a nenávisti mezi německým obyvatelstvem na obou stranách hranice a později zdrojem podněcování paniky i masových útěků sudetských Němců do Německa.

Štvaní říšskoněmeckého tisku však nezačalo teprve v roce 1938. Jak uvedl německý historik Werner Röhr, „měly za sebou v tuto dobu už některé kampaně různé doby trvání a různé intenzity. Tak tvoří centrálně řízené tiskové a rozhlasové štvaní od března do září 1938 jen jednu, byť rozhodující fázi v letitém štvavém tažení hitlerovského Německa proti svému demokratickému sousedovi“.

Je třeba také vzít v úvahu, že rozkladnou propagandu vedou z Německa stále více a čím dál méně skrytě prováděl rovněž henleinovský tisk a propagandistický aparát SdP, de facto řízený a „krmený“ z Německa. Velmi důležité místo v tomto rozkladném propagandistickém působení měla tzv. šeptaná propaganda (Flüsterpropaganda), opírající se o anonymitu a nemožnost určit původce předávaných zpráv, resp. tyto zprávy hodnověrně ověřit. Tento druh psychologické podvratné činnosti měl mezi německým obyvatelstvem v pohraničí nesmírný vliv.

Štvavá propaganda byla dovedně provázána s nejrůznějšími incidenty včetně násilných činů henleinovců. Ty pak byly značně zveličovány a zásadně interpretovány podle tohoto

stereotypu: provokace prý vzešla od československého státu a jeho představitelů. Sudetští Němci se naproti tomu chovali vždy ukázněně a trpělivě, snášejíce české ústrky. Pokud nacistická média informovala např. o pokusech henleinovců převzít na některých místech státní moc nebo o útocích sudetoněmeckých bojůvek vedených přes státní hranici, byly tyto akce podsouvány Čechům.

Úloha Sudetoněmecké strany

Nezastupitelnou roli při rozbití Československa a odtržení jeho pohraničních oblastí sehrála Sudetoněmecká strana (Sudetendeutsche Partei – SdP), a to jako klíčový nástroj psychologické války a dalšího rozkladného působení nacismu.

„Pokud je položena otázka, proč v roce 1938 nedošlo v ČSR v žádné provokaci *à la* Gliwice nebo k žádné vraždě německého vyslance, popř. britského zprostředkovatele lorda Runcimana (obojí nacisté zvažovali), může odpověď znít pouze takto: Jakákoli dodatečná provokace byla zbytečná, neboť SdP maximálně účinně sehrála roli trojského koně a osvědčila se jako Hitlerem přímo řízená výbušnina,“ napsal W. Röhr.

O tom, že o takových provokacích nacisté skutečně uvažovali, svědčí mimo jiné zápis učiněný Hitlerovým pobočníkem majorem Schmudtem z porady mezi Hitlerem a náčelníkem generálního štábu Keitelem 21. dubna 1938, kdy byly projednávány možnosti postupu proti ČSR: „1. Strategický přepad z modrého nebe bez jakékoli příčiny nebo možnosti výmluv je zamítnut. Neboť následek: nepříznivé světové mínění, které by mohlo vést k povážlivé situaci. Tento způsob by přišel v úvahu jen tehdy, kdyby se jednalo o odstranění posledního

protivníka na kontinentě. 2. Jednat po určité době diplomatického hašteření, jež by se mohlo postupně vystupňovat k válce. 3. Bleskový zákrok na základě incidentu (např. zavraždění německého vyslance u příležitosti protiněmecké demonstrace).“

V roce 1938 žilo v Československu na 3,2 milionu občanů německé národnosti. Z nich bylo na konci března toho roku organizováno v SdP celých 770 000 osob! Asi jednu desetinu členů této strany (75 000) tvořili funkcionáři na různých úrovních, 40 % z celkového počtu členů SdP představovaly ženy. Vzhledem k tak masové základně byla tehdy SdP jednou z nejsilnějších fašistických stran v Evropě.

V červenci 1938 měla SdP už 1,3 milionu členů, což představovalo 40,6 % občanů Československa německé národnosti. Ještě větší než početní síla této strany byl její politický vliv, který se projevil při komunálních volbách v květnu 1938, kdy SdP získala na 88 % německých hlasů a ovládla tak většinu obecních a městských správ v pohraničí.

Pro nacisty byla existence a činnost SdP mimořádně cenná proto, že jim umožňovala vydávat narůstající konflikt za ryze vnitrostátní spor. SdP byla legální politickou organizací silné národnostní menšiny, měla pevné sociální ukotvení a masový vliv. Československou vládu nacisté vehementně představovali jako viníka vyostřování situace a izolovali ji tak zejména na zahraničněpolitické úrovni.

Dobrovolná ochranná služba (FS)

Mobilizace Sudetoněmecké strany a jejích přívrženců v intencích politiky agrese proti Československu vyžadovala mimo

jiných organizační a personální předpoklady. K jejich naplnění patřilo to, že SdP zformovala a vycvičila své pořádkové oddíly – tzv. ordnery.

Budiž poznamenáno, že svou pořadatelskou službu (Ordnungsdienst) začala budovat hned po svém založení v roce 1933 už Sudetoněmecká vlastenecká fronta (SHF), předchůdkyně SdP. Oficiálním posláním této služby bylo zajišťovat pořádek při schůzích a shromážděních a chránit je před politickými odpůrci; ve skutečnosti se však jednalo o úderné oddíly s potenciálně teroristickými úkoly.

K systematickému budování pořadatelských oddílů přikročila SdP v souvislosti s přípravami na parlamentní volby v roce 1935. Na důvěrné konferenci funkcionářů SdP, konané o Velikonocích toho roku v Chebu, bylo rozhodnuto, že počínaje 1. květnem 1935 má být v každé místní organizaci (skupině) SdP zřízen zvláštní oddíl ordnerů.

Ačkoliv tyto oddíly byly po volbách formálně zrušeny, ve skutečnosti existovaly nadále za tichého souhlasu státních orgánů. Na bázi ordnerských oddílů vznikla v polovině května 1938 tzv. Dobrovolná ochranná služba – FS (Freiwilliger Schutzdienst). Jednalo se o formaci budovanou podle vzoru německých SA, jež se v dalších měsících stala hlavním nositelem henleinovského teroru v Československu.

Založení FS oznámil sudetoněmecký tisk 14. května 1938. Na ustavujícím shromáždění v Chebu bylo zformováno vedení FS v tomto složení: svazový vůdce Konrad Henlein, tajemník Fritz Köllner a náčelník štábu Willi Brandner, který byl zároveň pověřen výstavbou oddílů FS. (O Brandnerovi ještě na jiných místech.)

Ve svém svolání k založení FS Brandner uvedl: „To, co bude od FS vyžadováno, bude přesahovat, pokud jde

o tvrdost výkonu služby, dosavadní nasazení a veškerou dosavadní službu a veškerou dosavadní výchovu... S tímto mužstvem FS pochodujeme až k vítězství naší národní skupiny v boji za její životní práva a životní prostor.“

Když československý ministr vnitra dne 17. května 1938 vytvoření FS schválil, měla tato formace už na 15 000 provedených členů. Jak vůbec mohly československé úřady takovou organizaci povolit?

„Jednal jsem s panem prezidentem o stanovisku vlády k tzv. Freiwilliger Schutztruppen, které si Henleinova strana zřídila,“ poznamenal si 17. května 1938 kancléř dr. Šámal. „Pan prezident sdělil důvěrně, že v této věci mu velmi rozčileně telefonoval ministr Bechyně, a že si ho pozval tedy k rozmluvě. Ministr Bechyně žádal za ostrý zákrok proti těmto formacím. Pan prezident ho upozornil, že věc není tak jednoduchá. Veškeré téměř strany za souhlasu vlády si podobné formace zřídily. Vláda přihlížela klidně ke zřízení černých košil, fialových košil, šedivých košil atd. Za tohoto stavu věci není možno jen tak beze všeho henleinovcům formaci zakázat.“

Počátkem července byly v různých místech pohraničí zorganizovány jakési odvody k FS. Jejich členové byli rozděleni do těchto kategorií (skupin):

Kategorie A: tvořili ji nejspolehlivější a fyzicky nejzdatnější henleinovci, v naprosté většině členové turnerského svazu, kteří měli vykonávat funkci strážců „vnitřní čistoty“ SdP a plnit pro vedení strany tajnou informační a bezpečnostní službu. Kategorie A se skládala z tzv. dohlížecích oddělení a podléhala přímo vedení SdP. Kromě vnitřní kontroly obstarávali příslušníci kategorie A informace o politických protivnících a prováděli vojenskou špionáž.

„Zvláště jest zde zastoupena mladá inteligence, tj. zejména hodně studentů,“ uváděl o „kategorii A“ pražský policejní prezident Charvát. „K této skupině jest přiděleno tzv. Propagandaabteilung, které jest vedeno v Praze ing. Krausem. Činnost tohoto oddělení nespočívá jen v propagandě, nýbrž provádí též tzv. FS-Nachrichtendienst, záležející ve sledování různých osob, a to i z vlastní strany, tj. různých poslanců a jiných vedoucích funkcionářů strany, dále si zjednává informace a zprávy o činnosti jiných politických stran, o činnosti úřadů a osob ve veřejném životě postavených, atd.“

Kategorie B: zahrnovala širší výběr, tedy většinu členů FS, kteří se vesměs rovněž rekrutovali z turnerského svazu. Vedle výkonu běžné pořadatelské a propagandistické činnosti byli tito členové připravováni pro teroristické a sabotážní akce. V těch místech, kde si SdP činila nárok na moc, měli členové kategorie B přebírat výkon policejních funkcí.

Kategorie C: tvořili ji členové FS starších ročníků, hlavně bývalí frontoví vojáci, kteří měli tvořit zálohu FS a vykonávat funkce instruktorů při výcviku členů kategorie B.

Oddíly FS byly budovány jako milice v místním, okresním a krajském měřítku s ústředním štábem. V rámci FS byly vytvářeny rovněž speciální útvary – spojovací, sanitní a týlové. Velitelé jednotek FS byli připravováni v kursech a výcvikových táborech SA v Německu.

Ve svém svolání k FS dne 1. srpna 1938 Henlein uvedl: „V tvrdém školení a nejpřísnějším praktickém cvičení školí se Dobrovolná německá ochranná služba, mužstvo sudetských Němců. Od vás, mužové FS, se očekává mnoho. Musíte ve svých řadách být příkladem opravdového kamarádství. Odvaha a odhodlanost, ochota ke službě a nasazení musí vyznačovat každého jednotlivce, a tím i celek. Neseni zásadami

nacionálně socialistického názoru máme vyrůst v nerozbornou jednotu. Smíme znát jen jeden úkol a jednu čest: bojovat za vítězství sudetského němectví.“

Pokus henleinovců o protistátní puč

Ve dnech 5.–12. září 1938 probíhal v Norimberku sjezd NSDAP. Tato událost byla pro nacisty jedinečnou příležitostí k vyostření situace v česko-německém pohraničí a k razantnímu posunutí sudetoněmeckého problému do jiné dimenze.

Byl to v pořadí 10. sjezd nacistické strany a tehdy jistě nikdo nevěděl, že bude vůbec poslední. Na počest anšlusu Rakouska, ke kterému došlo v březnu 1938, nacisté sjezd nazvali „Velkoněmecký“. Vzhledem k dramatické situaci v Československu se všeobecně očekávalo, že Hitler využije příležitosti a při svém závěrečném projevu dá najevo, co lze od Německa bezprostředně očekávat ve vztahu k československému státu.

Ode dne zahájení sjezdu vyvíjely okresní a místní sekretariáty Sudetoněmecké strany horečnou činnost. Dnem i nocí fungovala pohotovostní služba (Bereitschaftsdienst), připravená okamžitě reagovat na pokyny „shora“. K obrazu situace v četných pohraničních městech a obcích tehdy patřilo pašování zbraní z Německa přes „zelenou hranici“, incidenty na státní hranici s Německem, provokování československých ozbrojených sil a různé konspirativní aktivity. To vše mělo dělat nacistickému sjezdu kulisu a následně vyvrcholit při Hitlerově závěrečné řeči.

V sobotu 10. září 1938 přišel všem okresním organizacím SdP z Norimberku „akční rozkaz“: přistoupit k demonstracím a provokacím ve velkém rozsahu. Už následujícího dne

K. H. Frank ve své poslanecké kanceláři.

byli zranění na obou stranách. Srážky henleinovců s československými policisty a četníky byly vyprovokovány zejména v Chebu, Liberci, Ústí nad Labem, Teplicích, Rumburku, Konstantinových Lázních i jinde.

Režie akcí Sudetoněmecké strany byla v rukou Karla Hermannova Franka, Henleinova zástupce. Jeho renomé u Hitlera rostlo. Koncem srpna spolu dvakrát vedli důvěrný hovor, při kterém byl Frank instruován pro nadcházející dny. On, nikoli Henlein, který se měl soustředit především na reprezentační záležitosti.

Rovněž v souladu s pokyny z Norimberku se výkonné složky SdP postaraly o to, aby co nejvíce sudetských Němců – pokud možno pospolu – poslouchalo v pondělí 12. září Hitlerův projev. Hitler ve své řeči, pronesené tradičně teatrálním a vášnivým stylem, mimo jiné uvedl: „Nemyslím, že pochy-

bovat o tom, zda Německo je schopno přihlížet bez zájmu k utrpení tří a půl milionu soukmenovců [...], prospěje evropskému míru. [...] My chápeme, když Anglie a Francie hájí své zájmy po celém světě. Chtěl bych zde státníky v Paříži a Londýně ujistit, že existují také německé zájmy, kterých jsme se rozhodli ujmout, a to za všech okolností. [...] Jde o německé soukmenovce. Nepřipustím, aby vychytralí politici vytvořili v samém srdci Evropy druhou Palestinu. Chudáci Arabové jsou bezbranní a snad i opuštění. Němci v Československu nejsou ani bezbranní, ani opuštění. To by se mělo vzít na vědomí!“

Konec Hitlerovy řeči byl signálem k rozpoutání násilí v celém česko-německém pohraničí. Tyto násilnosti a další projevy neskonale protičeské nenávisti, nesené až infernálním fanatismem, zaplavily v masovém rozsahu všechny větší německé obce a města. Na shromážděních, kterých se ve větších městech zúčastnily tisíce henleinovců, byla skandována hesla jako „Heil Hitler“, „Pryč s Čechy“, „Pověsit Beneše“ či „Jeden národ, jedna říše, jeden vůdce“.

Masová shromáždění demonstrující odpor přívrženců SdP vůči Československé republice byla největší v Ústí nad Labem a v Karlových Varech (v obou městech na 15 000 osob); v Henleinově bydlišti Aši demonstrovalo na 8000 lidí.

V Chebu, bydlišti K. H. Franka a sídle některých úřadů hlavního vedení SdP, se krátce po dvacáté hodině sešlo na 4000 henleinovců, kteří pak táhli ve dvou průvodech městem, přičemž vyplnili 38 českých a židovských obchodů.

Kronikář české školy v Chebu tehdy napsal: „V pondělí [tj. 12. září – pozn. autora] doráželi na cestě do školy němečtí žáci na české děti. S obavami byl očekáván večer, kdy měla být německým rozhlasem vysílána řeč kancléře Hitlera. Němci ji poslouchali nejen doma, ale i na shromáždění v hostincích.“

Po řeči vtrhli do ulic a vybíjeli všechny české a židovské obchody, nerušení policií, která nesměla zakročovat. Blízko školy byl dobýván spolkový dům německých sociálních demokratů Volkshaus. Bylo při tom silně střeleno. Dav pak táhl kolem české školy a roztloukal v ní okna. Byl to hrozný večer, hrozná noc. České obyvatelstvo zůstalo bez ochrany, bylo slyšet křik a rány.“

Vedle masových demonstrací přikročili henleinovci, v prvé řadě oddíly FS, k násilným akcím, zejména k přepadávání policejních a četnických stanic, celníc a jiných státních objektů a k útokům na jednotlivé Čechy a německé antifašisty. Ozbrojené útoky a sabotážní akce, k nimž došlo na více než sedmdesáti místech v pohraničí, rychle nabyly převahy nad akcemi demonstračního a provokativního charakteru.

Nejkrvavější útok podnikli henleinovci 13. září v Habartově u Sokolova, kde zavraždili čtyři české četníky a několik jich vážně zranili. Byl to masakr v pravém smyslu toho slova a bohužel nezůstal v pohraničí ojedinělým.

Anglický novinář Sydney Morell, který v té době psal z česko-německého pohraničí objektivní reportáže, uvedl ve své později vydané knize *Viděl jsem ukřižování*: „Vstoupil jsem do místnosti [četnické stanice v Habartově – pozn. autora] a spatřil jsem na zemi čtyři mrtvoly. Tři z nich ležely nohama ke mně. Byli to četníci. Paže jednoho, kterému jistě nebylo víc než pětadvacet let, trčela do vzduchu. Ztuhl patrně dříve, než ho sem odnesli. Byl střelen do pravého ucha a měl jednu stranu hlavy úplně rozbitou. Čtvrtá mrtvola ležela na zemi vedle pryčny. Byl také střelen do hlavy. Zranění ostatních dvou mužů jsem neviděl, neboť jsem se rozhlížel po místnosti. Byl tam hrozný nepořádek. V místnosti byly čtyři pryčny a prostěradla jednoho lůžka byla potřísněna krví. Všechna tři

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy *Boj o pohraničí* (3. vydání).
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.